

Standardiseringskurs

Introduksjon til standardisering

12. februar 2025

**Standard
Norge**

Introduksjon til standardisering
12. februar 2025

1

Mål og målgrupper for kurset

- Generell innføring i standardisering nasjonalt og internasjonalt
 - organiseringen av arbeidet
 - standardiseringsprosessen
- Målgrupper:
 - nye deltakere i standardiseringsarbeid nasjonalt og internasjonalt
 - interesserte i standardisering/oppdatering av kunnskaper

2 Introduksjon til standardisering

2

Målet med kurset er å gi en generell innføring i standardisering nasjonalt og internasjonalt, både organiseringen av arbeidet og selve standardiseringsprosessen. Målgruppen er nye deltakere i standardiseringsarbeidet og som sitter i eller har interesse av å delta i komiteer/arbeidsgrupper nasjonalt og internasjonalt.

Introduksjon til standardisering

12. februar 2025

0930	Velkomst og innledning
0945	Standarder og standardiseringsarbeid <ul style="list-style-type: none">• Hva er standarder?• Nivåer, relasjoner, hensikt og utvikling over tid• utfordringer, nye krav og nye typer leveranser• Nye satsninger v/ Einar Morten Lassesen
1045	Standardiseringsarbeidet i praksis <ul style="list-style-type: none">• Påvirkningsmuligheter, høringer og informasjon• Å engasjere seg - Hvilket ansvar og oppgaver har du? v/ Javad Fahadi
1145	Spørsmål og kommentarer / øvelse
1200	Lunsj
1245	Regler for arbeid i standardiseringskomiteer v/ Einar Morten Lassesen
1345	Arbeid i komiteen v/ Marianne Werner
1445	Verktøy og tilgang via web Standarder på høring og ISOdocuments (prosjektarkiv) (selvstudium)
1500	Spørsmål, refleksjoner og kommentarer
1530	Avslutning

3

Samfunnet er avhengig av standarder

- Felles løsninger på felles utfordringer
- Ting fungerer (sammen)
- Forutsigbarhet
- Kvalitet
- Beste praksis
- Effektiv produksjon av varer og tjenester
- Internasjonalisering
- Digitalisering
- Bærekraft og grønn omstilling

4 Introduksjon til standardisering

4

Letter kommunikasjon og samhandling

- Forenkling
- Mulig å sammenligne
 - Likhet der likhet er ønskelig eller hensiktsmessig
 - Hindre uønsket variasjon
- Enklere handel og markedsadgang
 - Handelspolitisk virkemiddel
- Anskaffelser

5 Introduksjon til standardisering

5

Standard Norges samfunnsoppdrag

Standard Norge utvikler og fastsetter standarder og standardprodukter til nytte og økt verdiskapning for samfunnet, den enkelte virksomhet og den alminnelige borger.

6 Introduksjon til standardisering

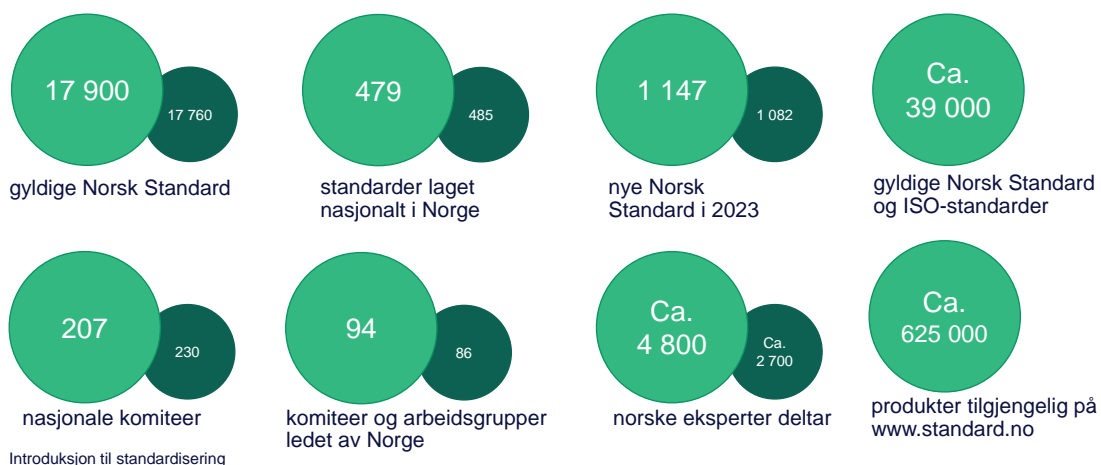
6

Kort om oss

- Privat, uavhengig, medlemsorganisasjon, non-profit
- Etablert 2003, røtter til 1923
- Standarder på de fleste områder
- Medlem i CEN og ISO
- Offentlig oppdrag
- Kunnskapsbedrift med ca. 90 ansatte
- Eier og utgir Norsk Standard, beskyttet varemerke
- Utgir NORSOK

7

Innsats på mange felt nasjonalt og internasjonalt

8

Norsk innsats i internasjonale komiteer

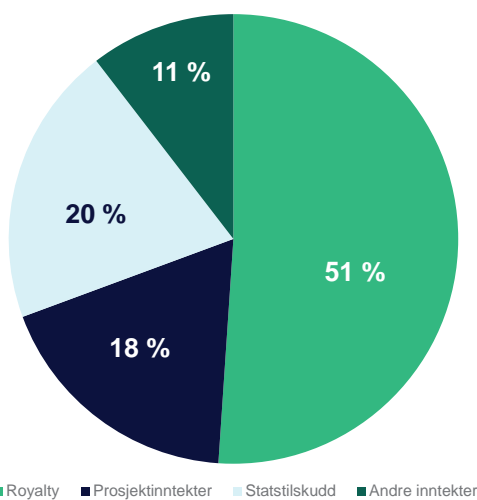

9 Introduksjon til standardisering

9

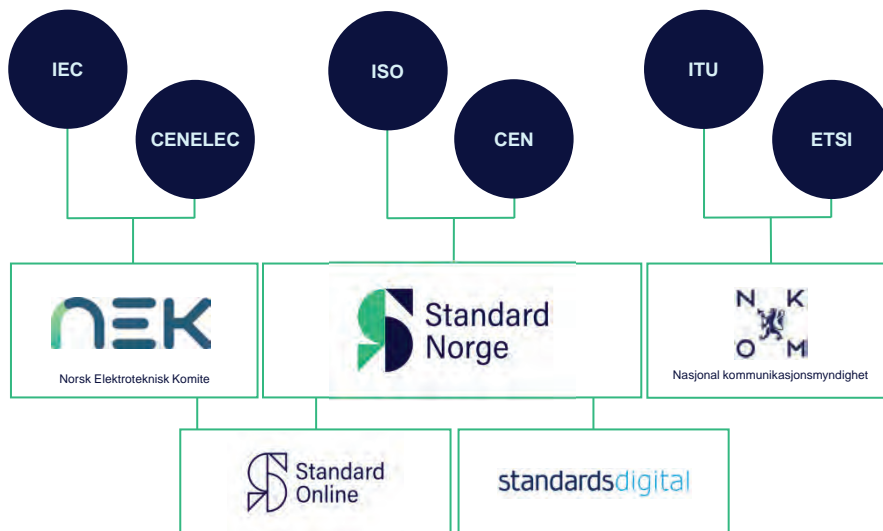
Vår finansiering

10 Introduksjon til standardisering

10

Standardiseringsorganisasjoner

11 Introduksjon til standardisering

11

Vår rolle er forankret

- Tilknyttet Nærings- og fiskeridepartementet
- Omtalt i Statsbudsjettet og i flere stortingsmeldinger
- «EØS-høringsloven» av 15. aug. 2014 (forordningen om europeisk standardisering)

12 Introduksjon til standardisering

12

Utfordringer

13 Introduksjon til standardisering

- Er Norge på riktig sted til riktig tid internasjonalt?
- Deltakelse fra næringslivet
- Behov for langsiktig engasjement fra eksperter
- Samfunn i stadig endring
 - Riktig prioritering ut fra markedets behov?
- Selge inn nye standardiseringsområder
- Har vi tilstrekkelig finansiering?
- Treffer vi målgruppene med vår informasjon?
- Uforutsette hendelser
 - Geopolitiske forhold, ekstremvær
 - Endrede arbeidsformer
- Enklere – raskere – bedre

Standarder og standardiseringsarbeid

1

Hva er en standard?

En standard er en felles «oppskrift» på hvordan noe skal lages eller gjennomføres, og standardisering er prosessen fra idé til ferdig utviklet standard.

2

Standarder - hva er det ?

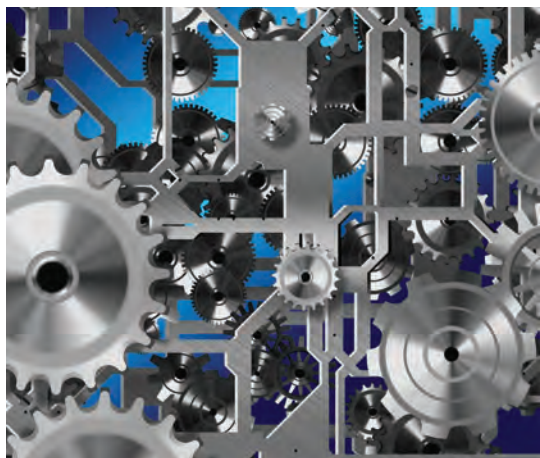
”Standard

dokument til **felles** og **gjentatt bruk**, fremkommet ved **konsensus** og vedtatt av et **anerkjent organ** som gir regler, retningslinjer eller kjennetegn for aktiviteter eller resultatene av dem for å oppnå **optimal orden** i en gitt sammenheng.”

[NS-EN 45020:2006, pkt. 3.2 og ISO/IEC Guide 2:2004]

Standarder – Hva og hvorfor?

- Standarder
 - **Definerer krav** til en tjeneste, prosess, produkt, utførelse, metode
 - **Gir veiledning** om beste praksis
 - Gir **felles terminologi og begrepsapparat**
- Sprer **kunnskap**
- **Forenkler** kommunikasjon mellom to parter
- Felles metoder gir **gjenbruk av data**
- **Effektivisering og billigere** produksjon av varer og tjenester
- Sikrer krav til **kvalitet og sikkerhet**
- Sikrer norske bedrifter **tilgang til EUs indre marked og internasjonal handel**

Standarder

- **beskriver** et produkt (varer og tjenester), et system eller en arbeidsprosess
- utarbeides av **interessegrupper** som ønsker felles spilleregler i markedet
- er **frivillig å bruke**, men brukes ofte som referansedokument

5 Standarder og standardiseringsarbeid

5

Sunn fornuft

Vist til i regelverk

Henvist til i en kontrakt

Tre grunner til å bruke standarder

6

Når brukes standarder

- Retningslinjer for krav til varer og tjenester
- Spesifikasjon ved kjøp og salg
 - inkludert offentlige anbud
- Regler for prøving, sertifisering og akkreditering
- Beskrivelser som grunnlag for oppfølging av nasjonale lover og forskrifter

7 Standarder og standardiseringsarbeid

7

Eksempler

Sirkulær økonomi Cybersikkerhet
Aldrende samfunn
Grønne tak Miljødata
lagring Bank Munnbind
fangst og Musikkrom Eurokoder CO2
Kvalitet BIM og kredittkort
Maskiner Bærekraft Renhold Biometri
Fiskeri og havbruk Fredete bygg
Plast i miljø Biologisk mangfold
Energiforsyning Kunstig intelligens

8 Standarder og standardiseringsarbeid

8

Norsk Standard

- Beskyttet varemerke
- Identifiseres ved:
 - Bokstaver
 - Siffer
- NS - nasjonal
- NS-EN - europeisk
- NS-EN ISO - europeisk og internasjonal
- NS-ISO - internasjonal

9 Standarder og standardiseringsarbeid

9

Utvikling av standarder organiseres i komiteer

- Prosjekter med komiteer
 - Nasjonalt (Standard Norge og NEK)
 - Europeisk (CEN og CENELEC)
 - Globalt (ISO og IEC)
- Ca. 4 800 norske eksperter deltar i nasjonalt og internasjonal
 - Ressursinnsats anslås 400 millioner kroner per år
- Tre type komiteer i Norge
 - Utarbeider Norsk Standard
 - Påvirker internasjonal standardisering
 - Kombinasjon av de to

10 Standarder og standardiseringsarbeid

10

Hovedprinsippene for standardiseringsarbeidet

Åpenhet

- Alle kan delta: bedrifter, myndigheter, forskningsinstitusjoner, forbrukere og arbeidstakere

Frivillighet

- Basert på frivillig deltakelse fra interesserte/berørte parter

Konsensus

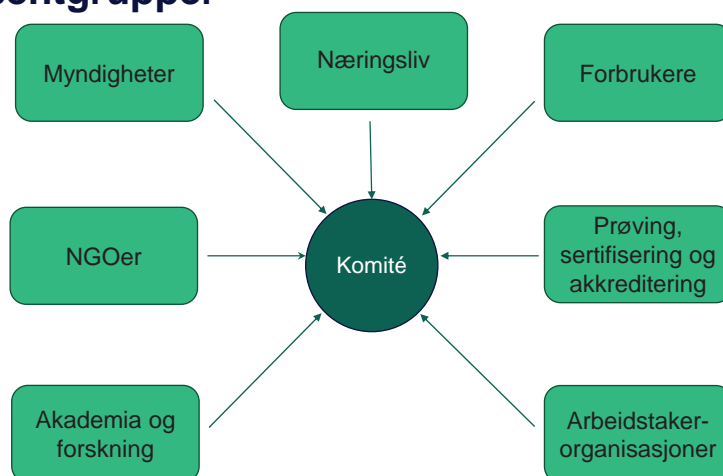
- Siktemålet er enighet, innebærer prosess og forhandlinger

11 Standarder og standardiseringsarbeid

11

Interessentgrupper

12 Standarder og standardiseringsarbeid

12

Hvem lager standardene?

Fagpersoner/eksperter:

- Avgjør hvilke standarder som skal lages
- Bestemmer innholdet i standardene

Standard Norge:

- Administrerer prosjektene og avstemmingene
- Eier og utgir ferdige standarder

SN/K 613 Håndteringsfri lusetelling i akvakultur

Andre leveranser enn standarder

- Teknisk spesifikasjon (TS)
- Teknisk rapport (TR)
- Workshop-avtale (CWA/IWA)
- Guide

- Blankett
- Norsk Spesifikasjon
- Norsk hurtigspesifikasjon

- Veiledning

70-tallet	34	16 880
etablert	medlemmer	standarder
3 000	392	Ca. 3 000
Standarder under arbeid	komiteer	harmoniserte standarder

www.cen.eu

1947	169	Ca. 25 150
etablert	medlemmer	standarder
4 000	770	2 500
prosjekter	komiteer	arbeidsgrupper

www.iso.org

Forpliktelser som medlem av ISO og CEN

- Utgi europeiske standarder (EN) som Norsk Standard (NS-EN)
- Varsle andre medlemmer av CEN om oppstart av nasjonale prosjekter
- Stoppkrav i CEN - ikke tillatt å utføre «konkurrerende» nasjonalt arbeid når europeisk arbeid er startet
- Gjennomføre åpen høring av forslag (CEN, ISO P-medlem)
- Nasjonal avstemming på standarder (CEN, ISO P-medlem)
- Lede standardiseringssekretariater
- Delta i besluttede organer
- Årlig rapportering (spesielt CEN)

17 Standarder og standardiseringsarbeid

17

Aspekter å ivareta

- Bærekraft og miljø
 - FNs bærekraftsmål
 - Sirkulær økonomi
- Universell utforming (inkl. eldre)
- Forbruker/bruker
- Kjønnsperspektiv
- Små og mellomstore bedrifter (SMB)
- Arbeidstaker

- Mange veiledningsdokumenter for å ivareta dette

18 Standarder og standardiseringsarbeid

18

FNs bærekraftsmål

Tusenvis av standarder bidrar til måloppnåelsen

19 Standarder og standardiseringsarbeid

19

Miljø og bærekraft

- FNs bærekraftsmål
 - London declaration (klimaendringer)
- Skal ivaretas i alle relevante standardiseringsprosjekt
 - Stille krav i standardene om miljø
 - Klimatilpasning
 - Guide 4 Miljø
 - Guide 82 Bærekraft
 - Guide 84 Ivareta klimahensyn
 - IWA 42 Netto nullutslipp
- Eksempler på standarder
 - miljødata, miljøstyringsystem for SMBer, klimaspor, klimagasser, blågrønn faktor

20 Standarder og standardiseringsarbeid

20

Sirkulær økonomi

- Handler om mer enn resirkulering
- Vurderes i alt standardiseringsarbeid
- Forventede standarder
 - Ledelsesstandard for sirkulær økonomi
 - Horisontale, sektor/bransje, produktspesifikke

21 Standarder og standardiseringsarbeid

21

Universell utforming

- Tilgjengelighet både fysisk og kognitivt
- Skal ivaretas i alle relevante standardiseringsprosjekt
 - Stille krav i standardene om universell utforming
 - Guide 6 Universell utforming
- Eksempler på standarder
 - boliger, publikumsbygg, uteområder, brukermedvirkning, automater, elektroniske tekstdokumenter, tilgang til tjenester, busser, lydtekniske løsninger

22 Standarder og standardiseringsarbeid

22

Kjønnsperspektivet (gender responsibility)

- Ta hensyn til kjønn i utvikling av standarder
 - Skuddsikre vester
 - Kollisjonstestdukker
 - Verneutstyr inkl. vernetøy

23 Standarder og standardiseringsarbeid

23

Tjenestestandarder

- Tjenester står for mer enn 70 % av sysselsettingen
 - EU ønsker felles europeiske standarder
- Nasjonalt regelverk
 - Ulikt behov for standarder
- Mange nye prosjekter
 - Mange og nye interessenter i forhold til tradisjonell standardisering
- Innhold i standardene
 - Kvalifikasjonskrav
 - Opplæring
 - Klagebehandling
 - Etiske regler
 - Informasjon
 - Måleregler
 - Krav til kvalitet (ytelse)

24 Standarder og standardiseringsarbeid

24

Standarder og lovverket

The image shows a screenshot of the LOVDATA website on the left, displaying the 'Forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggteknisk forskrift)'. The page includes details such as the effective date (01.07.2017), the latest amendment (FOR-2023-06-22-1092), and the home page reference (LOV-2008-06-27-71-§11-1, etc.). A green double-headed arrow with a question mark points from the website to the cover of the Norwegian Standard NS 3451:2022 on the right. The standard cover is titled 'Bygningsdelstabel og systemkodelistebestemmelser for bygninger og tilhørende uteområder' and includes the text 'Table of building elements and codes of rules for systems in buildings with associated outdoor spaces'.

25 Standarder og standardiseringsarbeid

25

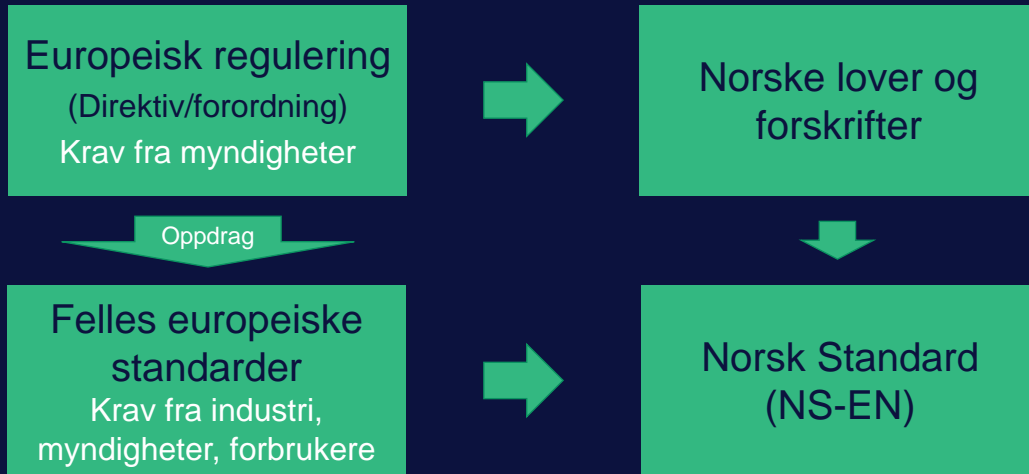
Formaliteter og samspill

- Norske lover og forskrifter
 - Lover og forskrifter viser til Norsk Standard på noen områder (mest utbredt innenfor bygg, nå også som en konsekvens av europeisk lovgivning) Eksempel: plan- og bygningsloven viser til NS 3940 (areal og volum) og NS 8175 (lydklasser for bygg)
- Europeisk regulering
 - Ny metode-direktivene viser til standarder som en måte å overholde de overordnede kravene i direktivene på. Overordnede direktiver med detaljer i standardene.
 - Standarder spiller en nøkkelrolle for å etablere et felles europeisk marked
- WTO-regimet
 - Det forutsettes at man benytter internasjonale (globale) standarder så fremt det er mulig/de finnes
 - Disse har høyere status enn nasjonale standarder

26 Standarder og standardiseringsarbeid

26

Europeisk modell (ny metode)

Standardiserings- arbeid i praksis

1

Hvor bør vi engasjere oss?

2 Standardiseringsarbeid i praksis

2

Hvor bør vi engasjere oss?

- Globalt marked
- Ivareta samme krav over hele verden (f.eks. bærekraft)
- Forhold til europeisk regulering (Forordning 1025/2012, i Norge en del av EØS-høringsloven)
- Åpent europeisk marked (redusere handelshindre, EØS-avtalen)
- Behov for harmonisering
- Økt kvalitet og sikkerhet
- Samhandling
- Nasjonale markedskrav

3 Standardiseringsarbeid i praksis

3

Hvor bør vi engasjere oss?

- Globalt marked
- Ivareta samme krav over hele verden (f.eks. bærekraft)
- Forhold til europeisk regulering (Forordning 1025/2012, i Norge en del av EØS-høringsloven)
- Åpent europeisk marked (redusere handelshindre, EØS-avtalen)
- Behov for harmonisering
- Økt kvalitet og sikkerhet
- Samhandling
- Nasjonale markedskrav

4 Standardiseringsarbeid i praksis

4

Hvor bør vi engasjere oss?

5 Standardiseringsarbeid i praksis

- Globalt marked
- Ivareta samme krav over hele verden (f.eks. bærekraft)
- Forhold til europeisk regulering (Forordning 1025/2012, i Norge en del av EØS-høringsloven)
- Åpent europeisk marked (redusere handelshindre, EØS-avtalen)
- Nasjonale markedskrav

5

Hvordan delta og påvirke?

1) Ledelse og sekretariat

- Leder hele prosessen

2) Ekspert

- Påvirke i hele prosessen

3) Nasjonal speilkomité

- Oppstart av nye prosjekter
- Dialog med ekspertene
- Høring
- Avstemming

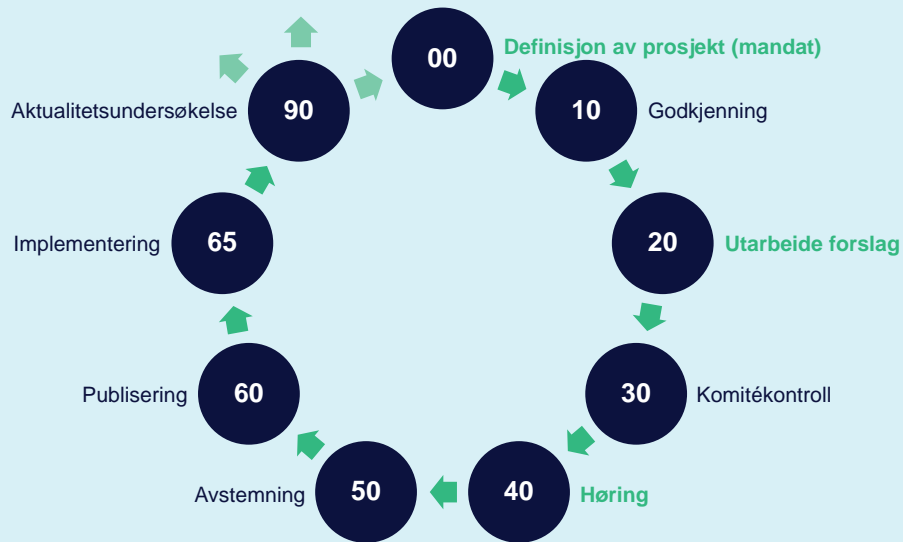
4) Informasjon

- Oppstart av nye prosjekter
- Gi høringskommentarer
- Bruke ferdige standarder

6 Standardiseringsarbeid i praksis

6

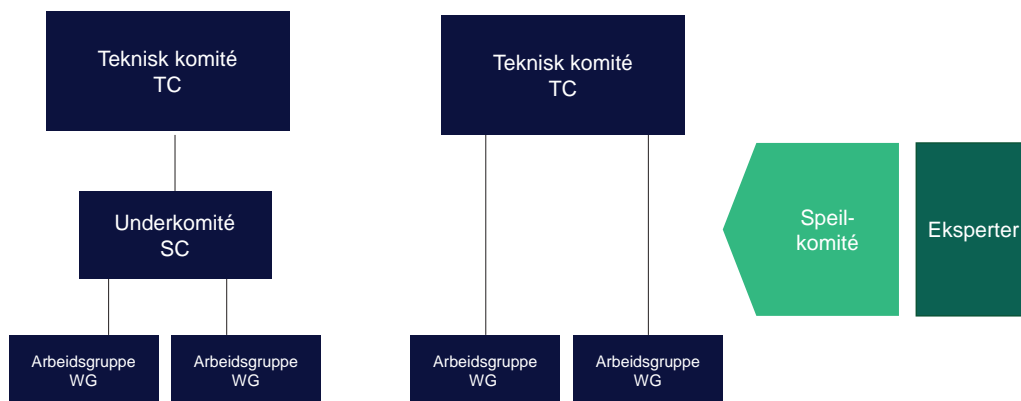
Hvordan lages en standard (stadiumkoder)?

7 Standardiseringsarbeid i praksis

7

Organisering av (internasjonalt) arbeidet

8 Standardiseringsarbeid i praksis

8

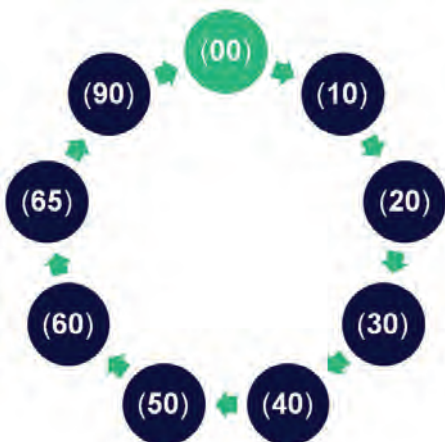
Hvordan lages en standard?

9

9

Definisjon av prosjekt (00)

Nytt forslag kan komme fra:

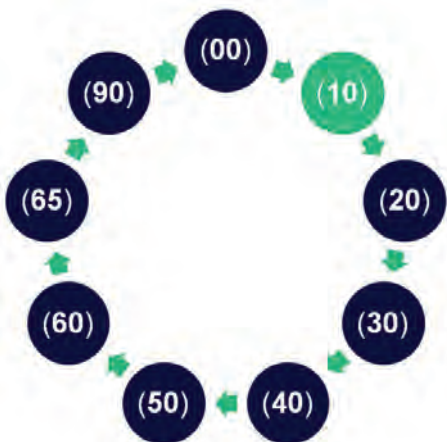
- fra et medlemsland
- én eksisterende komité
- én liaisonorganisasjon
- EU eller EFTA

10 Standardiseringsarbeid i praksis

10

Godkjenning (av prosjektforslag) (10)

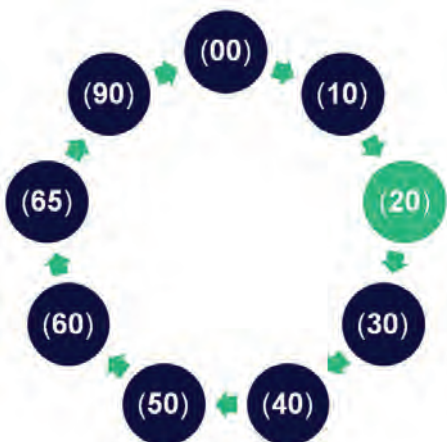
- Er det nasjonal interesse?
- Positiv respons forplikter til aktiv deltakelse
- Vurdere om prosjektet legges til eksisterende komité eller om ev. ny må opprettes
- Minst fem land må forplikte seg til å delta for at prosjektet skal starte opp

11 Standardiseringsarbeid i praksis

11

Utarbeidelse av forslag (20)

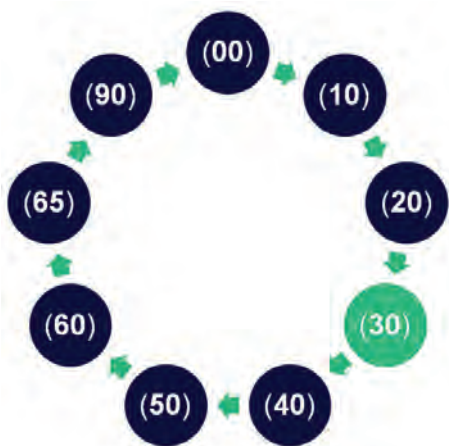
- Arbeidsgruppen utarbeider forslag til standard
 - Mandat/oppdrag
 - Gitt tidsfrist
 - Regelverk
- Ekspertise
- Konsensus

12 Standardiseringsarbeid i praksis

12

Komitékonsroll (30)

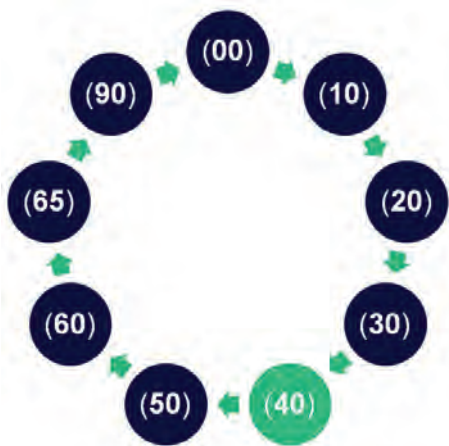
- Kontrollere at forslaget fra arbeidsgruppen er i tråd med oppdraget

13 Standardiseringsarbeid i praksis

13

Høringsrunde (40)

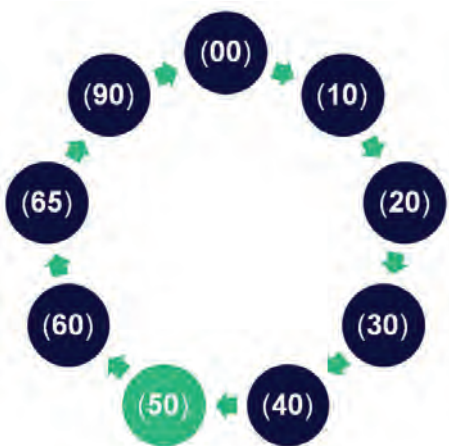
- Første gang dokumentet er offentlig tilgjengelig
- Hensikt: Innsamling av kommentarer (Enquiry)
- Høringsfrist 12 uker
- Standarder på høring (nasjonal tjeneste), dokument tilgjengelig i 8 uker

14 Standardiseringsarbeid i praksis

14

(Formell) avstemning (50)

- Endelig avstemning blant medlemmene
- ISO: Simpelt flertall
- CEN: 55 % positive stemmer og 65 % positive stemmer fra landene basert på befolkning (vektet)
- Frist 8 uker (kun tilgjengelig for komiteen)
- NB! Kan kuttes dersom høringsversjonen blir godkjent og det ikke gjøres tekniske endringer

15 Standardiseringsarbeid i praksis

15

Vektete stemmer i CEN jf. Nice-traktaten

Land (x = ikke EU/EØS)	Befolkning 2023	Vekt jf. befolkning
Tyrkia (x)	85,043	13,66 %
Tyskland	83,129	13,35 %
Frankrike	67,499	10,84 %
Storbritannia (x)	67,327	10,81 %
Italia	59,066	9,49 %
Spania	47,327	7,60 %
Polen	37,781	6,07 %
Romania	19,115	3,07 %
Nederland	17,533	2,82 %
Belgia	11,588	1,86 %
Tsjekkia	10,703	1,72 %
Hellas	10,665	1,71 %
Sverige	10,416	1,67 %
Portugal	10,299	1,65 %
Ungarn	9,710	1,56 %
Østerrike	8,956	1,44 %
Sveits (x)	8,698	1,40 %

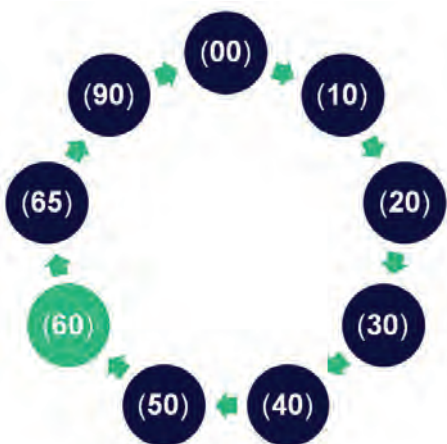
Land (x = ikke EU/EØS)	Befolkning 2023	Vekt jf. befolkning
Bulgaria	6,899	1,11 %
Serbia (x)	6,844	1,10 %
Danmark	5,857	0,94 %
Finland	5,542	0,89 %
Slovakia	5,447	0,87 %
Norge	5,408	0,87 %
Irland	5,028	0,81 %
Kroatia	3,899	0,63 %
Litauen	2,795	0,45 %
Slovenia	2,107	0,34 %
Nord-Makedonia (x)	2,065	0,33 %
Latvia	1,883	0,30 %
Estland	1,329	0,21 %
Kypros	1,216	0,20 %
Luxembourg	0,639	0,10 %
Malta	0,517	0,08 %
Island	0,372	0,06 %

16

16

Publisering (60)

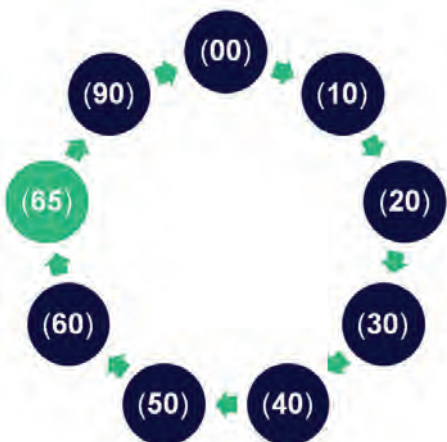
- CEN/ISO gjør standarden ferdig teknisk og publiserer den
- CEN: standarden eies nå av de nasjonale medlemmene, men er ikke offentlig tilgjengelig
- ISO: standarden blir offentlig tilgjengelig

17 Standardiseringsarbeid i praksis

17

Implementering (65)

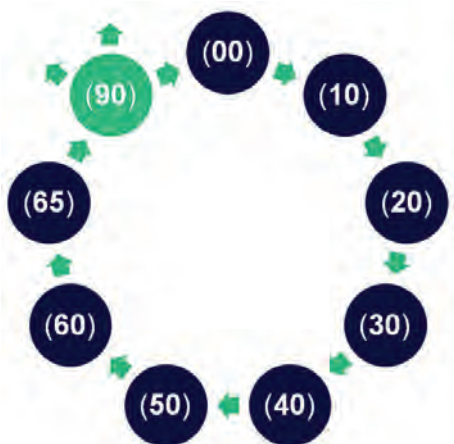
- Utgi som Norsk Standard:
 - på engelsk
 - på norsk
- Trekke tilbake ev. Norsk Standard som er i strid

18 Standardiseringsarbeid i praksis

18

Aktualitetsundersøkelse (90)

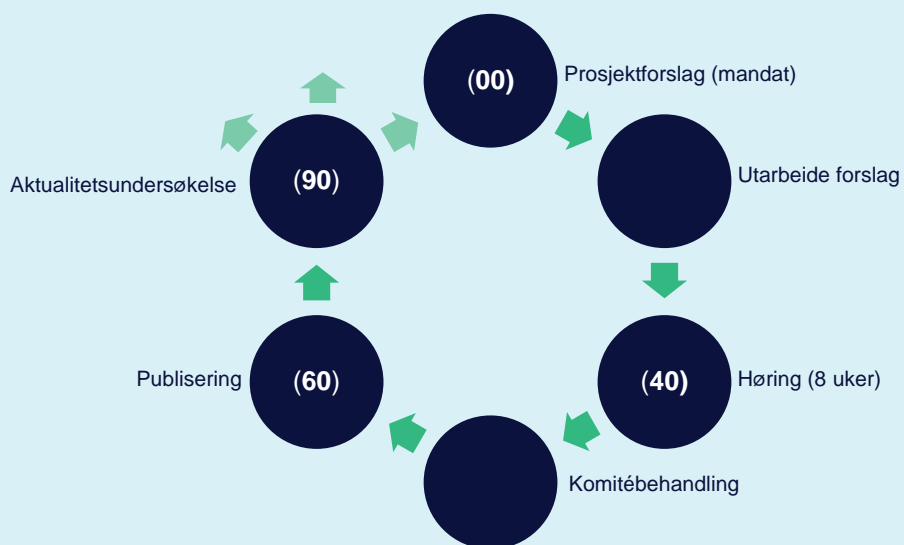
- Etter tre (fem) år skal en standard vurderes
 - Fortsatt gyldig?
 - Revisjon?
 - Trekkes tilbake?
- Deretter vurderes standarden hvert femte år

19 Standardiseringsarbeid i praksis

19

Hvordan lages en Norsk Standard?

20 Standardiseringsarbeid i praksis

20

Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

i Standard Norge

1

Felles spilleregler

2 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

2

Tre typer komiteer

- Komité for utarbeidelse av Norsk Standard
 - Ny, revisjon, andre produkter
 - Oppløses når standarden er utgitt
 - «Sovende» i påvente av revisjon
- Speilkomité som følger internasjonalt arbeid
 - CEN og/eller ISO
 - «Evigvarende»
- Kombinasjon

3 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

3

Regler for standardiseringsarbeid

- Reglene gjelder for alt arbeid med standarddokumenter i Standard Norges standardiseringskomiteer
- Regelverket er tilpasset og supplerer
 - Standardiseringsreglene i CEN og ISO
 - CENs medlemskapsbestemmelser
 - Kravene i EØS-høringsloven

4 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

4

Innholdet i Standard Norges regler for standardiseringsarbeid (1)

1. Standard Norge – rolle og ansvar som nasjonalt standardiseringsorgan
2. Standardiseringsprosessen
 - Hovedprinsipper for arbeidet
 - Råderett
 - Behandling av nye prosjektforslag
 - Typer standarddokumenter
 - Standarddokumentenes innhold
 - Prosessen
 - Høring
 - Fastsettelse

5 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

5

Innholdet i Standard Norges regler for standardiseringsarbeid (2)

3. Arbeid i standardiseringskomiteer
 - Typer komité
 - Etablering og nedlegging av standardiseringskomité
 - Mandat
 - Oppnevning komitémedlemmer og -deltakere
 - Opprettelse av arbeidsgrupper
 - Valg av komitéleder
 - Valg av leder for arbeidsgruppe
 - Prosjektleder
 - Observatører
 - Standardiseringskomiteens oppgaver
 - Nasjonale standarddokumenter
 - Oppfølging av internasjonal standardisering
4. Behandling av manglende konsensus i prosessen
 - Nasjonal standard
 - Nasjonale speilkomiteer
 - Klager

6 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

6

Innholdet i Standard Norges regler for standardiseringsarbeid (3)

5. CEN/ISO sekretariatsansvar
6. Utarbeide og godkjenne NORSOK-standarder

Informative vedlegg

- Komitelederens oppgaver
- Komitédeltakernes oppgaver
- Prosjektleders oppgaver

7 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

7

Komiteens mandat

- Skal inneholde
 - bakgrunnen for opprettelsen
 - komiteens oppgaver
 - forventet nytteverdi
 - gjennomføring
 - interessentvurdering
- Komiteen bidrar til å utarbeide forslag
- Godkjennes av avd. direktør
- Forslag til mandat skal forelegges sektorstyret (dersom det finnes)
- Oppnevningsperiode
 - 3 år, og
 - Deretter eventuell for 3 nye år

8 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

8

Eksempel mandat SN/K 629 Kritiske mineraler

- "Komiteen skal bidra til at norsk kompetanse og interesser fremmes i utviklingen av internasjonale og europeiske standarder innen kritiske mineraler og metaller med fokus på bærekraftig utvinning. Komiteen skal følge arbeidet i: ISO/TC 298 Rare earth, ISO/PC 348 Sustainable raw materials, ISO/TC 345 Specialty metals and minerals, CEN/TC 472 Rare Earth, CEN/TC 477 Sustainable production of raw materials from mining and related activities
- Den skal videre gi forslag til **hvordan Standard Norge skal stemme** i saker som blir forelagt av de internasjonale komiteene, herunder utarbeide norske kommentarer og avklare om forslag til standarder er i samsvar med norske lover og forskrifter.
- Komiteen skal utarbeide eventuelle norske tilleggsdokumenter til de standarder som blir vedtatt og vurdere behov for **oversettelse** av standardene til norsk herunder bidra med **norsk terminologi**.
- Komiteen skal vurdere og foreslå **nye standarder og tilleggsprodukter** basert på nasjonale behov innenfor området og bidra til at **standardene tas i bruk** gjennom å **foreslå kurs, seminar, informasjonsmateriell** ol....."

9 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

9

Sammensetning og oppnevning av komiteer

- **Bred og balansert** sammensetning i forhold til berørte interessenter
 - Næringsliv (inkl. SMB)
 - Myndigheter
 - Forbrukere
 - Arbeidstakerorganisasjoner
 - Akademia og forskning
 - Prøving, sertifisering og akkreditering
 - Frivillige organisasjoner (NGO)
- Standard Norge sender **invitasjon** til foreslåtte virksomheter
- **Oppnevnes** formelt av adm. direktør (eget oppnevningbrev)
- Komite **deltaker representerer sin virksomhet** (komitémedlem)
- **Medlemskap** forutsetter **aktiv deltakelse**
- Ingen komitéavgift for å delta i standardiseringskomiteer i Norge

10 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

10

Komitélederens oppgaver

- Velges av komiteen
- Lede møtene og sørge for at komiteen følger etisk regelverk
- Opptre nøytralt og inkluderende og være resultat- og løsningsorientert
- Lede arbeidet sammen med prosjektleder ihht. mandat og framdriftsplan
- Søke å oppnå konsensus der det er ulike synspunkter
- Vanligvis være norsk delegasjonsleder på møter i tilhørende CEN- og ISO-komiteer

11 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

11

Komitédeltakernes oppgaver

- Hvilke standarder som skal utvikles og innholdet i dem
- **Delta på møter** og i utarbeidelsen av forslag, kommentarer, utredninger
- Forholde seg til mandat og framdriftsplan
- Positiv til at den ferdige standarden tas i bruk
- Bidra til at saksforholdene blir best mulig belyst
- Sørge for intern forankring
 - Regler for distribusjon av dokumenter
- Ivareta speilkomiteens synspunkter som delegat på internasjonale møter
- Følge
 - Regler for standardiseringsarbeid
 - Standard Norges etiske retningslinjer
 - ISO og CEN «Code of Conduct»

12 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

12

Etiske retningslinjer

- Tillit og respekt
- Takhøyde
- Likeverd
- Internasjonale atferdsnormer
- Rusmidler
- Konfidensialitet
- Beskytte Standard Norges eiendom
- Bærekraft

13 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

13

ISO og CEN «Code of conduct»

- Arbeide for (pro) standarder
- Sikre konsensus i gruppa og i prosessen
- Sikre framdriften
- Delta aktivt og i henhold til prosedyrene
- Løse eventuelle konflikter underveis
- Opptre etisk
- Respektere andre og møtene
- Følg tjenestevei ved brudd på reglene

14 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

14

Prosjektleders oppgaver

- Lage forslag til mandat, framdriftsplan og budsjett
- Bidra til at komiteen er bredt sammensatt
- Spille på lag med komitéleder
- Utarbeide dokumenter, distribuere dokumenter og møteadministrasjon
- Sørgje for at forslaget til standardene utformes etter gjeldende regler
- Høringer, avstemmingar og ferdigstille standarder
- Koordinere mot tilgrensende områder og aktiviteter

15 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

15

Komiteoppaver – Norsk Standard

- Utarbeide standarden ihht. mandatet og tidsplan
- Vurdere organisering av arbeidet
 - Opprettelse av arbeidsgruppe(-r) ved behov
- Se til at komiteen har nødvendig kompetanse
 - Utvide eller invitere andre eksperter til å delta på møter for å belyse en sak
- Bidra til konsensus
- Følge regler for utforming av Norsk Standard
 - Inkl. bruke Standard Norges elektroniske verktøy i arbeidet
- Høringen
 - Vurdere om det er noen som skal informeres om høringen
 - Behandle høringskommentarer
- Vurdere aktualitet, tilbaketrekking og eventuell revisjon innen 5 år

16 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

16

Komiteéoppgaver – speilkomité

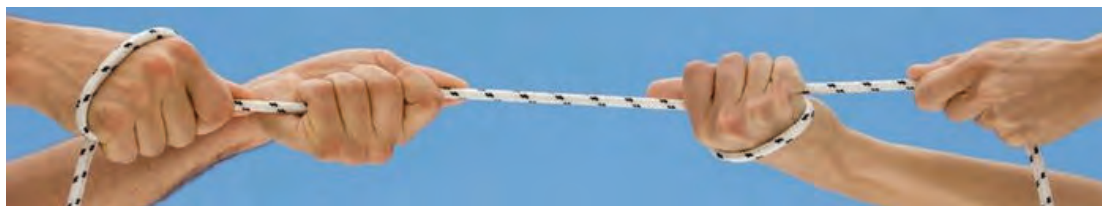
- Overvåke, delta i, følge internasjonalt arbeid og ivareta norske interesser
 - Utarbeide kommentarer til standarder
 - Vurdere behov for informasjon om høringer
 - Avgi innstilling til avstemming
 - Foreslå nye prosjekter
- Se til at komiteen har nødvendig kompetanse
- Bidra til konsensus
- Norske titler på standarder
- Vurdere revisjon/tilbaketrekking
- Behov for oversettelser og kurs?

17 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

17

Når konsensus trues

- Megle/finne løsninger
- Mulige utfall
 - Ta ut «problemområdet»
 - Utgivelse som Teknisk Spesifikasjon (TS) eller Teknisk Rapport (TR)
 - Stemme «avstår» på avstemninger (CEN og ISO)
 - Prosjektet blir lagt på is eller lagt ned

18 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

18

Eierskap og råderett

- Deltakerne aksepterer å overføre råderetten over materialer (IPR) til Standard Norge, CEN eller ISO
- Avklare ev. patenter eller annet opphavsrettslig beskyttet materiale
- Standard Online AS er gitt rett til å utgi, markedsføre og selge Norsk Standard
- Inntekter av salget føres tilbake til Standard Norge (royalty)

Hva gjør du hvis du vil inn i en komité?

1. Sjekk hvilke komiteer Standard Norge har aktive for øyeblikket www.standard.no/komiteer
2. Ta kontakt med Standard Norge (info@standard.no)
3. Standard Norge vurderer sammensetningen og balansen mellom interessentgruppene
4. Noen komiteer har begrensninger på plasser (juridiske og/eller store komiteer)

Har du en idé til en ny standard?

- Sjekk først om det finnes en standard allerede – Søk på www.standard.no
- Beskriv prosjektet eller «problemet» standarden kan bidra til å løse
 - Hva kan standarden omfatte? Hva kan det stilles krav til eller gis veiledning om?
 - Hvem vil ha nytte av standarden?
 - Hvem er interessentene og potensielle brukere av standarden?
- Ta kontakt med Standard Norge info@standard.no og send din idé til aktuell markedsansvarlig og prosjektleder
- Be om et møte for å legge fram og bearbeide ideen til prosjektet

21 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

21

Øvelse

- Hvorfor standardisering er viktig på ditt område?
- På hvilket nivå bør arbeidet foregå (nasjonalt, europeisk, globalt?)
- Hvilke økonomiske konsekvenser finnes det i standardisering/ikke standardisering?

22 Regler for arbeid i standardiseringskomiteer

22